

**Skupština Crne Gore
Parlamentarni institut
Istraživački centar**

Istraživački rad:

Uslovi i način izbora direktora policije, policijska ovlašćenja i uslovi napredovanja u službi

Podgorica, decembar 2014. godine

RADNA VERZIJA

Broj: 11/2014

Klas. br: 00-52/14-

Datum: decembar 2014. godine

Pripremio: Istraživački centar – Parlamentarni institut

**Stavovi izrečeni u tekstu ne predstavljaju zvaničan stav Skupštine Crne Gore*

Sadržaj

UVOD.....	4
1. Izbor direktora policije.....	6
2. Imenovanje i razrješenje rukovodećih službenika policije.....	8
2.1 Austrija	8
2.3 Estonija	11
2.4 Finska.....	11
2.5 Hrvatska.....	12
2.6 Italija.....	13
2.7 Litvanija.....	13
2.8 Makedonija	14
2.9. Njemačka	14
2.10 Poljska	14
2.11 Slovačka.....	15
2.12 Slovenija	15
2.13 Srbija.....	15
2.14 Švedska	16
3. Policijski poslovi i ovlaštenja	16
3.1 Bosna i Hercegovina.....	16
3.2 Hrvatska.....	17
3.3 Italija.....	19
3.4 Litvanija.....	21
3.5 Makedonija	23
3.6 Poljska	25
3.7 Slovenija	26
3.8 Srbija.....	29
3.9 Švedska	31
4. Uslovi napredovanja u službi	32
4.1 Bosna i Hercegovina.....	32
4.2 Estonija	33
4.3 Hrvatska.....	34
4.4 Makedonija	36
Izvori informacija	39

UVOD

Policija predstavlja najvidljiviji dio strukture vlasti koji je odgovoran za javnu bezbjednost. Njihove osnovne dužnosti su da održavaju javni red i mir, štite i poštuju osnovna prava i slobode pojedinca, spriječe i bore se protiv kriminala, kao i da pruže pomoć i služe građanima. Policijski službenici će poboljšati legitimnost države ukoliko u svom svakodnevnom radu pokažu da odgovaraju na potrebe i očekivanja javnosti, te koriste autoritet države u interesu građana. Demokratska policija sprovodi svoje aktivnosti uzimajući u obzir potrebe građana i države, pri čemu posebnu pažnju posvećuje onim članovima zajednica kojima je neophodna pomoć. Policija mora odgovoriti na zahtjeve zajednice kao cjeline i, kroz svoje aktivnosti, mora biti dio zajedničkih napora društva koji su usmjereni ka zaštiti zakona i poboljšanju osjećaja sigurnosti. Prilikom ispunjavanja svojih zadataka, policija mora postupati u skladu sa nacionalnim i međunarodnim propisima i poštovati osnovna ljudska prava.¹

Odgovarajući pravni okvir predstavlja preduslov za efektivno, efikasno i odgovorno upravljanje sektorom bezbjednosti iz razloga što definiše ulogu i misiju različitih bezbjednosnih organizacija, definiše preduslove i ograničava ovlašćenja bezbjednosnih organizacija i njihovih članova, definiše ulogu i ovlašćenja institucija, koje kontrolišu i nadgledaju bezbjednosne organizacije, pruža osnovu za odgovornost, pošto zacrtava jasnu liniju između zakonitog i nezakonitog ponašanja, te unapređuje javno povjerenje i ojačava legitimnost vlade i njenih bezbjednosnih snaga. Iz svih ovih razloga, reforma sektora bezbjednosti često počinje potpunim preispitivanjem i pretragom nacionalnog zakonodavstva u sektoru bezbjednosti. Suština je da se identifikuju i da se odgovori na protivrječnosti i nejasnoće, kada govorimo o ulogama i mandatima različitih institucija.

Donošenje zakonodavstva u sektoru bezbjednosti predstavlja složen i težak zadatak. Stoga, mnogi zakonodavci se nalaze u iskušenju da kopiraju zakonodavstvo iz drugih zemalja. Ovaj pristup ubrzava proces izrade propisa, naročito kada su tekstovi zakona dostupni na jeziku zakonodavca, ali veoma često, rezultat istog jeste loše zakonodavstvo. Čak i nakon njihove izmjene i dopune, kopirani zakoni često zastare prije nego što stupe na snagu.²

Stoga, zakonska regulativa i pisani propisi kojima se policija vodi u radu i ponašanju treba da budu jasni, precizni i, takođe, dostupni javnosti. Propisi i smjernice treba da definišu funkcionalne uloge policije, vrijednosti, ciljeve, misiju i prioritete. Osim toga, potrebna su jasna pravila,

¹ Vodič za demokratski rad policije, OSCE, 2007, <http://www.osce.org/sr/secretariat/23808>

² Priručnik – Razumevanje nadzora obaveštajnih službi, Ženevski centar za demokratsku kontrolu oružanih snaga (DCAF), 2011, <http://www.dcaf.ch/Publications/Guidebook-Understanding-Intelligence-Oversight> (pristupljeno 22.12.2014)

propisi i dobra praksa za izvršenje specifičnih policijskih zadataka, kao i zakonsko regulisanje policijskih ovlašćenja i precizno definisanje krivičnih prekršaja.³

U Crnoj Gori, unutrašnji poslovi, ovlašćenja i dužnosti zaposlenih u Ministarstvu unutrašnjih poslova, kao i druga pitanja od značaja za unutrašnje poslove, regulisani su Zakonom o unutrašnjim poslovima⁴. U cilju unapređenja pravnog okvira djelovanja, a u sklopu ukupnih aktivnosti na sprovođenju akcionog plana za realizaciju reformskih aktivnosti Ministarstva unutrašnjih poslova – Uprave policije u procesu evropskih i evroatlantskih integracija i ispunjavanju preporuka vezanih za poziv Crnoj Gori za članstvo u NATO, odnosno pristupanje Evropskoj uniji, Vlada Crne Gore je utvrdila Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o unutrašnjim poslovima.⁵

U cilju izrade komparativnog pregleda u vezi sa pojedinim odredbama osnovnih pravnih propisa kojim se uređuje rad policije, Istraživački centar je prikupio, obradio i predstavio dostupne podatke koji se odnose na način i uslov izbora direktora policije, policijska ovlašćenja, te uslove napredovanja u službi u zemljama regiona i pojedinim zemljama Evropske unije.

³ Vodič za demokratski rad policije, op.cit

⁴ Zakonom o unutrašnjim poslovima, Službeni list Crne Gore, br. 44/12 od 09.08.2012, 36/13 od 26.07.2013

⁵ Obrazloženje Predloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o unutrašnjim poslovima

1. Izbor direktora policije

Tabela 1.2: Uslovi koje mora ispunjavati kandidat za direktora policije

Zemlja	Pravni osnov	Uslovi koje mora ispunjavati kandidat za direktora policije	Uslovi koje mora ispunjavati kandidat za izbor zamjenika direktora
Bosna i Hercegovina	Zakon izmjenama i dopunama Zakona o policijskim službenicima Federacije BiH i Zakon o unutrašnjim poslovima Federacije BiH	<ul style="list-style-type: none"> - državljanin BiH; - visoka stručna sprema najmanje VII stepen obrazovanja ili završen prvi ciklus visokog obrazovanja sa 240 ECTS bodova ili drugog ili trećeg ciklusa Bolonjskog sistema studiranja; - zdravstvena sposobnost; - najmanje tri godine iskustva u činu glavnog inspektora ili višem činu; - nije mu izrečena krivična sankcija; - protiv njega nije potvrđena optužnica; - na njega se ne odnose odredbe člana IX. 1. Ustava BiH; - za vrijeme raspisivanja javnog konkursa, kao i za vrijeme trajanja mandata ne ispunjava zakonom predviđene uslove za penzionisanje; - nije bio član političke stranke niti je bio na bilo kojoj poziciji u političkoj stranci na bilo kojem nivou niti je bio postavljen na bilo koju poziciju u organima vlasti od političke stranke u posljednjih pet godina; - da nije, niti je bio član izvršnog ili zakonodavnog tijela na bilo kojem nivou vlasti u BiH i Hercegovini u posljednjih pet godina; - da nije disciplinski kažnjavan za povrede službene dužnosti, osim povreda službenih dužnosti. 	Važe isti uslovi kao i za generalnog direktora.
Estonija	Zakon o policiji i graničnoj policiji	Za generalnog direktora Policije može biti imenovano lice koje ima dugogodišnje iskustvo u vođenju velike organizacije ili dugoročnje menadžersko iskustvo u Ministarstvu unutrašnjih poslova, Ministarstvu pravde, Ministarstvu odbrane, Policiji i Službi za graničnu policiju, Službi bezbjednosne zaštite, Službi za informacione poslove, Službi spasavanja, Službi za poreze i carine, Tužilaštvu, Zatvorskoj službi ili sudu.	Za zamjenika generalnog direktora može biti imenovano lice koje je zapošljeno kao zamjenik generalnog direktora Službe bezbjednosne zaštite, kao šef biroa za Policiju i Službu za graničnu policiju, kao šef, zamjenik šefa ili načelnika odjeljenja državnog organa ili kao šefa lokalne vlasti koji ima izvršnu vlast, državnog organa u čiji domen spada Ministarstvo unutrašnjih poslova ili kao visoki funkcioner Ministarstva unutrašnjih poslova ili sa najmanje tri godine rada kao sudija, kao tužilac, kao šef ili šef odeljenja u Ministarstvu pravde ili Ministarstvu odbrane.
Finska		<ul style="list-style-type: none"> - stepen magistra pravnih nauka; - ispit (examination) za policajce zajedno sa stepenom magistra administrativnih nauka ili stepenom magistra političkih nauka; - poznavanje policijskih aktivnosti i administrativnih dužnosti; - vještine upravljanja i iskustvo. 	
Hrvatska	Zakon o policiji	<ul style="list-style-type: none"> - najmanje 15 godina radnog iskustva u obavljanju policijskih poslova, od čega najmanje 10 godina na radnom mjestu rukovodećeg policijskog službenika; - položeno ili stečeno lično policijsko zvanje glavni policijski savjetnik. 	<ul style="list-style-type: none"> - najmanje 15 godina radnog iskustva u obavljanju policijskih poslova, od čega najmanje 10 godina na rukovodećim policijskim poslovima, - položeno ili stečeno lično policijsko zvanje policijski savjetnik.⁶ Generalni direktor može imati jednog ili više zamjenika.

⁶ Zamjenika direktora policije imenuje i razrješava ministar unutrašnjih poslova na predlog glavnog direktora.

RADNA VERZIJA

Zemlja	Pravni osnov	Uslovi koje mora ispunjavati kandidat za direktora policije	Uslovi koje mora ispunjavati kandidat za izbor zamjenika direktora
Litvanija	Zakon o policijskim poslovima	Komesar može biti lice koje ima najmanje 35 godina starosti, zvanje magistra iz oblasti prava ili jednostepeno više pravno ili ekvivalentno obrazovanje, lice koje ima najmanje tri godine radnog iskustva na poslovima načelnika Odjeljenja policije, specijalizovanog policijskog organa ili teritorijalnog policijskog organa, ili institucije za stručno osposobljavanje policije.	
Makedonija	Zakon o policiji Republike Makedonije	- visoka stručna sprema; -radno iskustvo u trajanju od najmanje deset godina sa potvrđenim rezultatima u oblasti pravosuđa, javnog tužilaštva ili policije. ⁷	
Slovenija	Zakon o organizaciji i radu policije	- uslove za obavljanje funkcije policijskog službenika; - najmanje 15 godina radnog iskustva u policiji; - najmanje osam godina radnog iskustva na višim rukovodećim funkcijama u javnom sektoru.	- uslove za obavljanje funkcije policijskog službenika; - najmanje 12 godina radnog iskustva u policiji; - najmanje pet godina radnog iskustva na višim rukovodećim funkcijama u državnom sektoru. Generalni direktor policije može imati dva zamjenika.
Slovačka	Zakon o policiji	Zakon ne navodi eksplicitno kriterijume za kandidata, osim da treba da ispune uslove za vršenje javne funkcije u skladu sa Ustavom, iz razloga što su imenovanje i razrješenje izvršne odluke koje se donose standardnim političkim procesom. U praksi, kandidati imaju dugogodišnje iskustvo u radu policije ili drugog sličnog organa. Ukoliko kandidati moraju da rade s tajnim podacima, potrebno je da prođu bezbjednosnu proceduru koju sprovodi tijelo nadležno za nacionalnu bezbjednost (NBÚ – <i>Národný Bezpečnostný Úrad</i>).	
Srbija	Zakon o policiji Republike Srbije	- visoka školska sprema; -najmanje 15 godina efektivnog radnog staža na policijskim poslovima; - ukoliko ispunjava uslove radnog mjesta predviđene za direktora policije. U slučaju da više kandidata ispunjava predviđene uslove, prednost ima kandidat koji ima najbolje rezultate rada u obavljanju policijskih poslova.	
Švedska	Zakon o policiji,	Sva imenovanja viših državnih funkcionera se vrše u skladu sa Ustavnim zakonom,	

⁷ Od 6. marta 2015. godine, na snagu stupaju novi posebni uslovi za izbor direktora policije, stupanjem na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o policiji Republike Makedonije. Ovaj Zakon predviđa da za direktora Biroa može biti imenovano lice koje ispunjava sljedeće posebne uslove: državljanin Republike Makedonije; da mu u trenutku imenovanja pravosnažnom sudskom odlukom nije izrečena kazna ili zabrana za vršenje funkcije; visoka stručna sprema (nivo VII, podnivo VIII, 240 kredita CSPK); najmanje pet godina radnog iskustva; da posjeduje jedan od sljedećih međunarodno priznatih sertifikata ili uvjerenja o aktivnom znanju engleskog jezika koje nije starije od pet godina: TOEFEL IBT- najmanje 74 poena, IELTS - najmanje 6 poena, ILEC (Cambridge English: legal) - najmanje B2 nivo, položen FCE (Cambridge English: First), BULATS - najmanje 60 poena ili APTIS - najmanje nivo B2 (ovaj uslov počeo se primjenom od 7. marta 2016. godine); da ima položen psihološki test i test ličnog integriteta.

	Uredba o policiji, Ustavni zakon	koji propisuje objektivnu procjenu kvalifikacija kandidata prilikom izbora. Broj godina radnog iskustva i drugi kvaliteti stečeni obrazovanjem ili relevantnim radnim iskustvom su važni. Svi kandidati koji vrše funkciju u organima koji funkcionišu direktno pod Vladom moraju takođe biti švedski državljani. Ne postoje formalni zahtjevi za objavljivanjem oglasa ili obavljanjem intervjua. Preporučuje se objavljivanje oglasa, ali Ministarstvo pravde donosi odluku da li da se oglas objavljuje i kandidat intervjuiše ili ne.	
--	-------------------------------------	---	--

2. Imenovanje i razrješenje rukovodećih službenika policije

2.1 Austrija

Pravila o imenovanju su utvrđena u austrijskom Ustavu. Generalnog sekretara policije imenuje ministar unutrašnjih poslova u dogovoru sa guvernerom odgovarajuće savezne države. Direktore policijskih uprava imenuje ministar. U Beču, organizacija se razlikuje od drugih pokrajina. Uprava za bezbjednost služi kao Savezna uprava za javnu bezbjednost, što znači da je Direktor policije ujedno i direktor nadležan za bezbjednost. Kao posljedica toga, za ovo imenovanje je takođe potrebno odobrenje guvernera.

Direktor policije je načelnik Federalne uprave policije, dok je u Beču predsjednik policije načelnik Federalne uprave policije. Nijedan drugi teritorijalni organ ne može, u okviru nadležnosti Federalne uprave policije te teritorijalne oblasti postaviti ili voditi gradsku policiju.

Oglas za generalnog sekretara i direktora policije se objavljuje u javnom časopisu (Amtsblatt zur Wiener Zeitung) i na internetu. Relevantni kriterijumi su propisani od strane Ministarstva unutrašnjih poslova. Prijave kandidata razmatra nezavisna komisija, koja saslušava kandidate i pruža preporuke, dok konačnu odluku donosi ministar.

2.2 Bosna i Hercegovina

Upravom policije rukovodi direktor policije. Direktor policije za svoj rad odgovora ministru i Vladi Federacije. Direktor policije i ministar ne mogu biti iz istog konstitutivnog naroda, s tim što jedan od njih može biti imenovan iz reda ostalih.

Radi osiguranja nepristrasne, objektivne, kvalitetne i zakonite procedure imenovanja direktora policije, lišene svakog političkog uticaja, formira se Nezavisni odbor koji omogućava da za direktora policije budu predloženi najkvalitetniji kandidati, kao i osiguranje stručnog, objektivnog i

nepristrasnog praćenja rada direktora policije i obavljanje drugih poslova utvrđenih Zakonom o unutrašnjim poslovima federacije Bosne i Hercegovine.

Nezavisni odbor je nezavisno tijelo Parlamenta Federacije koje se finansira iz budžetskih sredstava Parlamenta Federacije. Administrativnu i tehničku podršku Nezavisnom odboru pruža Parlament Federacije.

Nezavisni odbor imenuje Parlament Federacije na prijedlog radnih tijela Predstavničkog doma i Doma naroda nadležnih za izbor i imenovanja, putem javnog konkursa, koji organizuju i sprovode ta radna tijela. Imenovanje članova Nezavisnog odbora vrši se u roku od 30 dana od dana podnošenja prijedloga radnih tijela.

Nezavisni odbor imenuje se na period od četiri godine i ima sedam članova. Postupak izbora Nezavisnog odbora pokreće se šest mjeseci prije isteka mandata postojećeg Nezavisnog odbora. Nezavisni odbor kojem je prestao mandat nastavlja obavljati poslove iz svoje nadležnosti do imenovanja novog Nezavisnog odbora ukoliko Parlament Federacije u roku od 30 dana od dana podnošenja prijedloga radnih tijela ne imenuje Nezavisni odbor, a najduže tri mjeseca od dana isteka mandata.

Sastav Nezavisnog odbora odražava nacionalnu strukturu stanovništva prema posljednjem važećem popisu stanovništva u Bosni i Hercegovini. Prilikom izbora članova Nezavisnog odbora najmanje dva članabi trebalo da su ženskog pola.

Nezavisni odbor obavlja sljedeće poslove:

- raspisuje i sprovodi javni konkurs za imenovanje direktora policije;
- vrši selekciju i predlaže listu kandidata za izbor direktora policije Vladi Federacije koju dostavlja posredstvom ministra;
- prati rad direktora policije i izvještava Parlament Federacije, Vladu Federacije i ministra o radu direktora policije;
- predlaže razrješenje direktora policije Vladi Federacije u skladu sa ovim zakonom;
- vodi prvostepeni disciplinski postupak protiv direktora policije i izriče disciplinske sankcije;
- prima, razmatra i postupa po podnesenim žalbama na rad direktora policije i o tome obavještava ministra i Vladu Federacije;
- donosi poslovnik o svom radu;
- obavlja i druge poslove iz svoje nadležnosti.

Nezavisni odbor objavljuje javni konkurs za imenovanje direktora policije najkasnije u roku tri mjeseca prije isteka mandata direktora policije. U slučaju razrješenja direktora policije javni konkurs objavljuje se u roku 15 dana od dana razrješenja. Javni konkurs objavljuje se najmanje u tri dnevna lista koja izlaze na području Federacije, kao i u "Službenim novinama Federacije BiH".

Nezavisni odbor razmatra prijave kandidata, provjerava dokumentaciju kandidata i utvrđuje listu od najmanje tri kandidata koji ispunjavaju sve uslove konkursa i koji imaju najbolje uslove za direktora policije, koju posredstvom ministra dostavlja Vladi Federacije. Ukoliko Nezavisni odbor na osnovu objavljenog konkursa ne može sačiniti listu od tri kandidata koji ispunjavaju uslove konkursa, konkurs će se ponoviti u roku 15 dana od dana okončanja objavljenog konkursa. Ukoliko po ponovljenom konkursu Nezavisni odbor ne može sačiniti listu od tri kandidata, listu čine kandidati koji ispunjavaju uslove konkursa, a ona se posredstvom ministra dostavlja Vladi Federacije na odlučivanje.

Vlada Federacije imenuje direktora policije na osnovu liste koju je utvrdio Nezavisni odbor. Imenovanje direktora Vlada Federacije sprovodi u roku 30 dana od dana prijema liste kandidata Nezavisnog odbora. Kandidat za direktora policije daje pisanu izjavu o svom imovinskom stanju, koja će biti dostupna javnosti. Mandat direktora policije traje četiri godine i može se samo jednom uzastopno obnoviti.

Praćenje rada direktora policije

Nezavisni odbor prati rad direktora policije na osnovu izvještaja i drugih materijala kao i žalbi i pritužbi podnesenih na nepravilan rad direktora policije. Direktor policije dužan je da redovno izvještava Nezavisni odbor o svom radu i da mu staviti na raspolaganje sve tražene podatke i dokumentaciju iz nadležnosti rada Nezavisnog odbora. Direktor policije dostavlja izvještaj o svom radu Nezavisnom odboru najmanje jednom mjesečno, a po potrebi i češće. Nezavisni odbor dužan je da kvartalno izvještava Parlament Federacije, Vladu Federacije i ministra o radu direktora policije

Razrješenje direktora policije

Nezavisni odbor podnosi prijedlog za razrješenje direktora policije Vladi Federacije u sljedećim slučajevima i to:

- na lični zahtjev direktora policije;
- ukoliko trajno nije u mogućnosti da obavlja svoje dužnosti i odgovornosti;
- ukoliko ne sprovodi mjere nadzora nad Upravom policije ili mjere nadzora nad primjenom policijskih ovlašćenja;
- ukoliko je konačnom odlukom utvrđena disciplinska odgovornost direktora policije;
- ukoliko je izrečena pravosnažna kazna zatvora za krivično djelo;
- ukoliko je direktor policije ocijenjen godišnjom ocjenom "ne zadovoljava".

Prijedlog za razrješenje dostavlja se Vladi Federacije posredstvom ministra. Vlada Federacije odlučuje o razrješenju direktora policije u roku 30 dana od dana prijema prijedloga Nezavisnog odbora.

Ministar može podnijeti inicijativu za razrješenje direktora policije. Inicijativa se podnosi u slučaju kada se raspolaže dokazima da direktor policije ne obavlja pravilno poslove iz svoje nadležnosti.

Inicijativu za razrješenje ministar dostavlja Nezavisnom odboru na razmatranje i davanje mišljenja. Nezavisni odbor dužan je svoje mišljenje dati u roku 15 dana od dana prijema inicijative. Ministar će svoju inicijativu za razrješenje direktora policije i mišljenje Nezavisnog odbora dostaviti Vladi Federacije na razmatranje i odlučivanje. Vlada Federacije dužna je da u roku 30 dana od dana prijema inicijative i mišljenja razmotri inicijativu i donese konačnu odluku.

Iste odredbe i uslovi za imenovanje i razrješenje direktora policije primjenjuju i za imenovanje i razrješenje zamjenika direktora policije.

2.3 Estonija

U Estoniji, najviši policijski čin nosi zvanje generalnog direktora Policije. Centralna agencija je Uprava policije Estonije koja upravlja, usmjerava i koordinira aktivnosti svih policijskih jedinica pod njenom upravom. Prema Zakonu o policiji i graničnoj policiji⁸ Estonije, generalnog direktora Policije imenuje Vlada Republike Estonije na period od pet godina, na predlog ministra unutrašnjih poslova, a nakon razmatranja mišljenje Odbora za pravna pitanja Parlamenta Estonije. Zamjenika generalnog direktora imenuje ministar unutrašnjih poslova na predlog generalnog direktora Policije.

2.4 Finska

U Finskoj, komesar nacionalne policije (*National Police Commissioner*) je direktor Savjeta nacionalne policije (*National Police Board*) i najviši policajac u zemlji. Savjet nacionalne policije, koji je dio Ministarstva unutrašnjih poslova, usmjerava i vodi operativne policijske poslove. U njegovoj nadležnosti su lokalna policijska odjeljenja i nacionalne policijske jedinice. Savjet nacionalne policije odgovoran je za rukovođenje i sprovođenje aktivnosti ovih jedinica.

Komesara nacionalne policije imenuje i razrješava Vlade, a imenuje se na predlog ministra unutrašnjih poslova na osnovu javnog konkursa.

⁸ Police and Border Guard Act, Passed 06.05.2009, RT I 2009, 26, 159, Entry into force 01.01.2010, partially 1 January 2012, <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/521032014001/consolide#> (pristupljeno 22.12.2014)

2.5 Hrvatska

Glavni direktor bira se putem javnog konkursa na period od pet godina. Glavnog direktora imenuje i razrješava Vlada na predlog ministra. Glavni direktor ima jednog ili više zamjenika. Glavni direktor može biti razriješen i prije isteka roka na koji je imenovan i to:

- na lični zahtjev,
- radi trajne nesposobnosti za rad i obavljanje funkcije,
- ako je izvršnim rješenjem disciplinskog suda proglašen krivim za težu povredu službene dužnosti,
- prestankom službe po sili zakona.

U slučaju razrješenja direktora prije isteka roka na koji je imenovan, Vlada na predlog ministra, imenuje na funkciju glavnog direktora privremeno, a najduže na šest mjeseci, jednog od zamjenika glavnog direktora.

Slobodna radna mjesta rukovodećih policijskih službenika, i to: zamjenika i pomoćnika glavnog direktora, načelnika policijske uprave i načelnika policijske stanice, oglašavaju se putem internog oglasa. Odabir kandidata članka vrši odbor.

Članove odbora koji ima predsjednika i četiri člana imenuje ministar iz redova rukovodećih, viših i nižih policijskih službenika te predstavnika sindikata na njihov predlog. Ukoliko na osnovu internog oglasa nije odabran niti imenovan kandidat, slobodno radno mjesto može se popuniti privremenim premještajem, najduže do šest mjeseci. Izabrani kandidati imenuju se na period od pet godina, a mogu se razriješiti prije roka iz razloga koji važe i za razrješenje glavnog direktora policije.

Zamjenika i pomoćnika direktora, kao i načelnika policijske uprave imenuje i razrješava ministar na prijedlog glavnog direktora, a načelnika policijske stanice glavni direktor na predlog načelnika policijske uprave.

Prije podnošenja predloga za imenovanje načelnika policijske uprave glavni direktor traži mišljenje županijske skupštine ili Skupštine Grada Zagreba. Za načelnika policijske stanice može se imenovati policijski službenik koji ispunjava sljedeće uslove:

- najmanje 10 godina radnog iskustva u obavljanju policijskih poslova,
- položeno ili stečeno lično policijsko zvanje policijski inspektor.

2.6 Italija

U skladu sa odredbama Zakona br. 121, šefa policije predlaže ministar unutrašnjih poslova, potom predlog razmatra Savjet ministara, i na kraju na osnovu razmatranja Savjeta ministara predsjednik Republike dekretom postavlja šefa policije.⁹ Šefu policije u radu pomaže prvi zamjenik generalnog direktora, zamjenik generalnog direktora odgovoran za koordinaciju policijskih snaga i zamjenik generalnog direktora koji se nalazi na čelu Centralnog direktorata kriminalne policije. Odeljenje za javnu bezbjednost koordinira operacije policijskih snaga, i upravlja nacionalnom policijom Italije - *Polizia di Stato*. Odeljenje se sastoji od: Sekretarijata, 13 centralnih direktora i četiri kancelarije.¹⁰

2.7 Litvanija

Shodno Zakonu o policijskim poslovima Republike Litvanije, generalnog komesara Policije imenuje i razrješava dužnosti predsjednik Republike Litvanije, na predlog ministra unutrašnjih poslova i uz preporuku Vlade. Komesaru mandat traje pet godina.

Komesar se može razriješiti dužnosti u sljedećim slučajevima:

- na svoju inicijativu;
- iz zdravstvenih razloga, uz nalaze ljekarske komisije o nesposobnosti da nastavi sa izvršavanjem svojih obaveza;
- zbog narušavanja ugleda javnog funkcionera, ukoliko postoje odgovarajući nalazi Komisije za etičko ponašanje;
- nakon stupanja na snagu sudske presude izrečene službeniku za počinjeno krivično djelo;
- ukoliko njegove aktivnosti dobiju negativnu ocjenu na način propisan zakonom;
- ukoliko je prebačen na izbornu poziciju ili poziciju za koju se lice imenuje na osnovu konkursa;
- ako izgubi državljanstvo Republike Litvanije;
- po isteku mandata, osim u slučaju kada je imenovan da obavlja mandat po drugi put.

Po isteku mandata ili razrješanjem na svoju inicijativu, Komesar će obavljati mandat do imenovanja novog komesara.

⁹ LEGGE 1 aprile 1981, n. 121

<http://www.normattiva.it/uri-res/N2Ls?urn:nir:stato:legge:1981:121!vig> (21.12.2014)

¹⁰ *Polizia di Stato*, <http://www.poliziadistato.it/articolo/view/964/> (21.12.2014)

2.8 Makedonija

Biro za javnu bezbjednost je tijelo u okviru Ministarstva unutrašnjih poslova koje vrše policijske aktivnosti. Na čelu Biroa za javnu bezbjednost je direktor koga na prijedlog ministra unutrašnjih poslova bira i razrješava Vlada Republike Makedonije. Mandat direktora Biroa je četiri godine. Direktor može biti razriješen dužnosti na lični zahtjev, ukoliko je osuđen na kaznu zatvora u trajanju od najmanje šest mjeseci ili zbog nesavjesnog i nestručnog vršenja funkcije.

2.9. Njemačka

U Njemačkoj, predsjednika saveznog Predsjedništva policije imenuje ministar unutrašnjih poslova, premda ne postoji formalna procedura za izbor kandidata. Imenovanje mora biti odobreno od strane Savezne vlade, a imenovano lice je „politički funkcioner“ (*politischer Beamter*) i može biti razriješen dužnosti na zahtjev saveznog ministra unutrašnjih poslova. Slična odredba važi i za direktora Savezne službe kriminalističke policije. U pojedinim državama (*Länder*), šefove policije imenuje državni ministar unutrašnjih poslova.

2.10 Poljska

U Poljskoj, na osnovu Zakona o policiji¹¹, policijsku strukturu čine:

- Glavni komandir policije,
- Komandir policije Vojvodstva,
- Komandir opštinske policije,
- Komandir policijske stanice.

Glavnog komandira policije imenuje i razrješava predsjednik Vlade na predlog ministra nadležnog za unutrašnje poslove. Zamjenika glavnog komandira imenuje i razrješava ministar nadležan za unutrašnje poslove na predlog glavnog komandira policije. U slučaju pauze u obavljanju funkcije glavnog komandira policije, ministar za unutrašnje poslove prenosi ovlašćenja glavnog komandira na jednog od njegovih zamjenika najduže na period od tri mjeseca, nakon čega imenuje novog komandira. Ukoliko je glavni komandir privremeno spriječen da obavlja funkciju,

¹¹ Act of 6 April 1990 on the Police (Dziennik Ustaw of 2007 No. 43, item 277, as amended)

ministar unutrašnjih poslova prenosi ovlaštenja glavnog komandira najduže na period od šest mjeseci, dok se ne uklone prepreke koje ometaju vršenje funkcije.

Komandira policije Vojvodstva imenuje ministar unutrašnjih poslova na predlog glavnog komandira Policije. Opštinske i Okružne komandire policije imenuje komandir policije Vojvodstva. Prije imenovanja, dostavljaju se mišljenja lokalnih vlasti.

2.11 Slovačka

Prema Zakona o policiji (171/1993 Z. z), ministar unutrašnjih poslova imenuje i razrješava dužnosti generalnog sekretara Policije, kao i direktore svih uprava policije. Generalni sekretar Policije rukovodi radom policije i za svoj rad odgovora ministru. Regionalne uprave se organizuju shodno geografskoj organizaciji sudova pravde. Šefovi lokalnih policijskih uprava odgovaraju šefovima regionalnih uprava. Šefovi regionalnih uprava odgovaraju za svoj rad generalnom sekretaru Policije.

2.12 Slovenija

Generalni direktor može ovlastiti direktora policijskog direktorata da u okviru relevantnog direktorata obavlja poslove u vezi sa upravljanjem ljudskim resursima. Međusobne odnose i način rada policijskih jedinica utvrđuje generalni direktor policije.

U pogledu imenovanja i razrješavanja Generalnog direktora policije, Zakon predviđa da Generalnog direktora policije bira i razrješava Vlada na predlog ministra unutrašnjih poslova. U tom slučaju primjenjuje se procedura propisana zakonom koji uređuje sistem javnih službenika. public employees.

Generalni direktor policije odgovoran je ministru unutrašnjih poslova za vršenje svoje funkcije i sprovođenje ovlaštenja policije. Generalni direktor policije može imati dva zamjenika koji mu pomažu u upravljanju policijom na osnovu ovlaštenja u pisanoj formi. U slučaju odsustva generalnog direktora ili u slučaju spriječenosti da obavlja svoju funkciju, generalni direktor policije može ovlastiti zamjenika ga predstavlja.

2.13 Srbija

Direktora policije postavlja Vlada na pet godina, na predlog ministra, po sprovedenom konkursu i na način predviđen propisima o radnim odnosima koji važe za Ministarstvo. Direktor policije može biti lice koje ispunjava opšte uslove za rad u državnim organima predviđene zakonom, posebne uslove za rad na poslovima policijskog službenika, ima visoku školsku spremu, ima najmanje 15 godina efektivnog radnog staža na policijskim poslovima i ispunjava uslove radnog mjesta predviđene za direktora policije. Kad više kandidata ispunjava predviđene uslove, prednost će imati kandidat koji ima najbolje rezultate rada u obavljanju policijskih poslova.

2.14 Švedska

Glavni zakoni koji regulišu pitanja policije u Švedskoj su Zakon o policiji (1984: 387), Uredba o policiji (1998: 1558), Krivični zakonik (1962: 700) i Pravila sudskog postupka (1942:740). Uprava nacionalne policije je centralni administrativni i nadzorni organ rada policije. Na njenom čelu je Komesar švedske Policije kojeg imenuje Ministarstvo pravde.

3. Policijski poslovi i ovlašćenja

3.1 Bosna i Hercegovina

Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o policijskim službenicima Federacije Bosne i Hercegovine¹² predviđa sljedeća policijska ovlašćenja:

- provjera i utvrđivanje identiteta osoba i stvari;
- obavljanje razgovora;
- privođenje;
- potraga za osobama i stvarima;
- privremeno ograničavanje slobode kretanja;
- izdavanje upozorenja i naredbi;
- privremeno oduzimanje predmeta;
- privremeno korišćenje tuđih vozila i komunikacijskih sredstava;
- pregled osoba, stvari i prevoznih sredstava;
- audio i video snimanje na javnim mjestima;
- upotreba sile;
- obrada ličnih podataka i vođenje evidencija;
- prijem prijava.

¹² Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o policijskim službenicima Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine FBiH“ broj 27/04, 63/04, 5/06, 33/06, 58/06, 15/08, 63/08, 35/09, 7/12) <http://www.fmup.gov.ba/bs/text.php?id=41>

Specijalna policijska jedinica

Zakon o unutrašnjim poslovima Federacije Bosne i Hercegovine¹³ predviđa da se radi obavljanja antiterorističkih i drugih policijskih poslova osniva Specijalna policijska jedinica (sprečavanje i otkrivanje krivičnih djela terorizma, međukantonalnog kriminala, stavljanja u promet opojnih droga i organizovanog kriminala, te pronalaženje i hvatanje učinilaca tih krivičnih djela i njihovo privođenje nadležnim organima; osiguranje određenih osoba i zgrada Federacije).

Specijalna policijska jedinica pruža pomoć kriminalističkoj policiji i Jedinici za osiguranje osoba i zgrada u izuzetnim ili visokorizičnim okolnostima kada se smatra da su nužne vještine Specijalne policijske jedinice ili kada direktor policije procijeni da je nužna asistencija Specijalne policijske jedinice.

Specijalna policijska jedinica, po potrebi, pomaže kantonska ministarstvima i drugim organima uprave, na zahtjev tih organa, u obavljanju poslova za koje je nadležna policija.

3.2 Hrvatska

Zakon o policijskim poslovima i ovlastima¹⁴ uređuje policijske poslove i ovlašćenja koji se obavljaju u cilju sprečavanja i otklanjanja opasnosti, kao i u kriminalističkim istraživanjima. Zakon predviđa sljedeće policijske poslove:

- zaštita života, prava, slobode, bezbjednosti i nepovredivosti lica,
- zaštita javnog reda, mira i imovine,
- sprečavanje krivičnih djela i prekršaja, njihovo otkrivanje i prikupljanje podataka o tim djelima i učiniocima,
- traganje za učiniocima krivičnih djela za koja se goni po službenoj dužnosti i prekršaja i njihovo dovođenje nadležnim tijelima,
- otkrivanje imovinske koristi koja je stečena krivičnim djelom,
- nadzor i upravljanje drumskim saobraćajem,
- zaštita od eksplozija,

¹³Zakon o unutrašnjim poslovima Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine FBiH", broj 81/14) <http://www.fmup.gov.ba/bs/text.php?id=41>

¹⁴Zakon o policijskim poslovima i ovlastima „Narodne novine“, broj 76/09 i 92/14 <http://www.propisi.hr/print.php?id=9361>

RADNA VERZIJA

- postupanje prema strancima,
- nadzor državne granice,
- poslovi zaštite vazdušnog saobraćaja propisani posebnim zakonom,
- poslovi na moru i unutrašnjim plovnim putevima iz nadležnosti policije,
- obezbjeđivanje i zaštita osoba, objekata i prostora,
- postupanje sa uhapšenim i pritvorenim licima.

Policijski poslovi obavljaju se primjenom policijskih ovlašćenja. Policijska ovlašćenja u smislu ovog Zakona su:

- prikupljanje, procjena, čuvanje, obrada i korišćenje podataka,
- provjera i utvrđivanje identiteta lica i predmeta,
- prikupljanje informacija od građana,
- pozivanje,
- dovođenje i privođenje,
- traganje za licima i predmetima,
- privremeno ograničenje slobode kretanja,
- davanje upozorenja i naredbi građanima,
- upotreba tuđeg prevoznog sredstva i komunikacionog uređaja,
- privremeno oduzimanje, čuvanje, uništenje i prodaja predmeta,
- primanje prijava, podnošenje krivičnih prijava i izvještaja,
- obezbjeđivanje mjesta događaja,
- provjera uspostavljanja elektronske komunikacije,
- poligrafsko ispitivanje,
- pregled dokumentacije,
- ulazak i pregled objekata i prostora,
- ulazak u tuđi dom,
- pregled osoba, predmeta i prevoznih sredstava,
- javno raspisivanje nagrade,
- snimanje na javnim mjestima,

- prikrivene policijske radnje,
- upotreba sredstava prinude,
- zaštita žrtava krivičnih djela i drugih lica
- provjera zastave, gonjenje, zaustavljanje i sprovođenje plovnog objekta.

Policijska ovlašćenja primjenjuje policijski službenik.

Tokom kriminalističkog istraživanja policija može da preduzme prikrivene policijske radnje, ukoliko je očigledno da drugim radnjama ne može postići cilj policijskog posla. Prikrivene policijske radnje su: posmatranje, pratnja, klopka i zasjeda.

3.3 Italija

Postojeća organizacija javne bezbjednosti u Italiji uspostavljena je Zakonom br. 121 iz 1981. godine¹⁵. Nacionalni organ vlasti nadležan za javnu bezbjednost je Ministarstvo unutrašnjih poslova koje je odgovorno za održavanje javnog reda i bezbjednosti, kao i koordinaciju policijskih snaga. U Italiji postoji pet policijskih snaga: Državna policija (*Polizia di Stato*), Karabinjeri (*Arma dei Carabinieri*), Finansijska garda (*Guardia di Finanza*), Zatvorska policija (*Polizia Penitenziaria*) i Policija nadležna za očuvanje šuma (*Corpo Forestale dello Stato*).¹⁶ Državna policija i Karabinjeri imaju generalna ovlašćenja, dok su ovlašćenja Finansijske garde, Zatvorske policije i Policije nadležne za očuvanje šuma vezana za posebne oblasti.

Član 16 Zakona br. 121 propisuje osnivanje Karabinjera, Finansijske garde, Zatvorske policije i Policije nadležne za očuvanje šuma.¹⁷ Karabinjeri su pod nadležnošću Ministarstva odbrane i obavljaju vojno-policijske funkcije, učestvuje u vojnim operacijama u Italiji i inostranstvu, te obezbjeđuje italijanska diplomatska i konzularna predstavništva.¹⁸ Finansijska garda je pod rukovodstvom Ministarstva finansija čije se nadležnosti odnose na sprovođenje zakonodavstva u monetarnoj i poreskoj oblasti. Zatvorska policija je pod nadležnošću Ministarstva

¹⁵LEGGE 1 aprile 1981, n. 121

<http://www.normattiva.it/uri-res/N2Ls?urn:nir:stato:legge:1981:121!vig> (21.12.2014)

¹⁶ *Polizia di Stato*, <http://www.poliziadistato.it/articolo/view/964/> (21.12.2014)

¹⁷ LEGGE 1 aprile 1981, n. 121 <http://www.normattiva.it/uri-res/N2Ls?urn:nir:stato:legge:1981:121!vig>=(21.12.2014)

¹⁸EUROPOL, *Italy*, <https://www.europol.europa.eu/content/page/member-states-131> (22.12.2014)

pravde i vrši nadzor nad zatvorenici u zatvoru i prilikom njihovih transfera. Na kraju, Policija nadležna za očuvanje šuma nalazi se pod rukovodstvom Ministarstva za zaštitu životne sredine i izvršava obaveze koje se odnose na očuvanje životne sredine.¹⁹

Državna policija spada pod nadležnost Ministarstva unutrašnjih poslova.²⁰ U skladu su članom 24 Zakona br. 121, Državna policija obavlja svoje dužnosti u službi demokratije i zaštite građana, a nadležna je za zaštitu prava i sloboda građana, nadzor nad poštovanjem zakona, propisa i odluka organa vlasti, održavanje javnog reda i bezbjednosti, prevenciju i suzbijanje krivičnih djela i intervencije u slučaju nesreća.²¹ Državna policija djeluje na cijeloj teritoriji Italije posredstvom *Questure* (sjedišta policije na nivou provincija), odnosno *Commissariati* (policijskih stanica).²²

Sprovođenje javnog reda i mira je u nadležnosti Odeljenja za javnu bezbjednost na čijem se čelu nalazi šef policije, odnosno generalni direktor javne bezbjednosti.

U skladu sa članom 6 Zakona, Odeljenje za javnu bezbjednost u cilju implementacije direktiva koje izdaje ministar unutrašnjih poslova u vezi sa vršenjem ovlašćenja koordinacije i jedinstvenog upravljanja u oblasti očuvanja reda i bezbjednosti, ima obavezu da vrši sljedeće poslove:

- klasifikaciju, analizu i evaluaciju informacija i podataka kojima raspolaže policija u vezi sa cjelokupnim javnim redom, javnom bezbjednošću i prevencijom i suzbijanjem krivičnih djela;
- sprovođenje naučnih i tehnoloških istraživanja, izrada dokumentacije, studija, te priprema statistike;
- obradu opštih planova u vezi sa uslugama održavanja javnog reda i bezbjednosti;
- opšte planiranje i koordinaciju operativnog planiranja koje se odnosi na logističke i administrativne usluge koje su iste za sve policijske snage;
- opšte planiranje i koordinacija operativnog planiranja rasporeda policijskih snaga i njihovih tehničkih usluga;
- opšte planiranje i koordinacija finansijskog planiranja koje se odnosi na pojedinačne policijske snage;
- održavanje i razvoj unutrašnjih i međunarodnih odnosa.²³

¹⁹CEPOL – European Police College, <https://enet.cepol.europa.eu/index.php?id=italy> (22.12.2014)

²⁰ Ibid.

²¹ LEGGE 1 aprile 1981, n. 121

<http://www.normattiva.it/uri-res/N2Ls?urn:nir:stato:legge:1981:121!vig=> (21.12.2014)

²² EUROPOL, *Italy*, <https://www.europol.europa.eu/content/page/member-states-131> (22.12.2014)

²³ LEGGE 1 aprile 1981, n. 121,

<http://www.normattiva.it/uri-res/N2Ls?urn:nir:stato:legge:1981:121!vig> (21.12.2014)

U skladu sa članom 25 Zakona, državna policija izvršava obaveze zahvaljujući službi koju čine muškarci i žene, sa jednakim ovlašćenjima, funkcijama, naknadama i mogućnostima za napredovanje u karijeri.

Osnovne psihofizičke zahtjeve koje moraju da ispunjavaju službenici policijskih snaga propisuje Predsjednik Republike i to na predlog ministra unutrašnjih poslova koji prvo razmatra Savjet ministara.²⁴

3.4 Litvanija

U Litvaniji, prema Zakonu o policijskim poslovima²⁵, prilikom izvršavanja zadataka koji su mu dodijeljeni, policijski službenik ima sljedeća ovlašćenja:

- ukoliko opravdano sumnja u administrativno kršenje zakona ili izvršenje krivičnog djela, policijski službenik ima da provjeri dokumenta lica koje je u vezi sa tom aktivnošću, putnička dokumenta, kao i dokumenta za prevoz tereta, te da ih privremeno oduzme, do usvajanja odluke;
- na način propisan zakonom, da pritvori i privede počinioca krivičnog djela u službene prostorije policije ili drugih bezbjedonosnih službi u cilju utvrđivanja identiteta, otvaranja dosijea, uzimanja izjava, pripreme izvještaja, te ispitivanja lica i stvari u njihovom posjedu;
- ukoliko su u potrazi za licima osumnjičenim za krivična djela ili za licima koja su u bjekstvu, ili ukoliko pokušavaju da spriječe počinjanje krivičnog djela, imaju pravo da uđu u bilo koje doba dana u stambene ili nestambene prostorije, teritorije fizičkih i pravnih lica, kao i da zaustavi i da u uđe u bilo koje prevozno sredstvo. Ukoliko policijski službenik prilikom sprovođenja ovih radnji naiđe na otpor, ima pravo da upotrijebi silu kako bi otvorio prostorije ili prevozno sredstvo. Policijskom službeniku se omogućava ovo pravo i u slučaju elementarne nepogode ili katastrofe. O ovim radnjama, Tužilaštvo će biti obaviješteno u roku od 24 sata;
- da koristi, u slučajevima predviđenim ovim Zakonom, vatreno oružje, fizičku i drugu vrstu prinude;
- prilikom odlaska na uviđaj, prilikom gonjenja počinioca krivičnih djela ili prevoza lica kojima je potrebna hitna medicinska pomoć, policijski službenik ima pravo da koristi, bez intervencije i bez naknade, sva prevozna sredstva koja pripadaju fizičkim i pravnim licima, osim prevozna sredstva koja pripadaju diplomatskim i konzulatnim predstavništvima. U hitnim slučajevima, policijski službenik ima prednost prilikom kupovine karata za sva prevozna sredstva; i kada su sve karte rasprodate, imaju pravo da koriste prevozno sredstvo. Na zahtjev vlasnika prevoznog sredstva, policija mora, na način propisan od strane Ministarstva unutrašnjih poslova, nadoknaditi nanešenu štetu;

²⁴ Ibid.

²⁵ Law on Police Activities, 17 October 2000 No. VIII-2048, Vilnius (As last amended on 11 May 2006 No. X-603

- u hitnim zvaničnim slučajevima, da besplatno koristi objekte za komunikaciju u posjedu fizičkih i pravnih lica. Na zahtjev vlasnika komunikacionog objekta, policija mora, na način propisan od strane Ministarstva unutrašnjih poslova, nadoknaditi nanešenu štetu;
- da privremeno zabrani pristup određenoj teritoriji ili prostorijama, da zaustavi radove u toku, da ograniči ili suspenduje saobraćaj u slučaju ugrožavanja prirode, kao i u slučaju da su javni red, sigurnost pojedinca ili države ugroženi;
- da izvrši provjeru lica koje vozi prevozno sredstvo, kada postoji sumnja da je to lice pod dejstvom alkohola, narkotika, psihotropnih ili drugih toksičnih supstanci ili pod uticajem lijekova; da ne dozvoli upravljanje prevoznim sredstvom tom licu kao ni licu koje nema pravo da vozi ili koje zbog svog zdravstvenog stanja predstavlja opasnost za sigurnost u saobraćaju;
- da zabrani korišćenje prevoznih sredstava čija konstrukcija ili tehničko stanje ne odgovaraju važećim saobraćajnim propisima I standardima;
- da oduzme, u postupku utvrđenom Zakonom, vatreno oružje, municiju, eksplozive, narkotike i druge objekte i supstance za koje se posjeduje licenca, ukoliko se predmet ili supstanca drže ili čijim korišćenjem se krše pravila;
- na način i u slučajevima propisanim zakonima i drugim pravnim aktima, da zahtijevaju i da bez naknade dobiju od države i privatnih institucija informacije neophodne za izvršenje policijskih zadataka;
- prilikom izvršenja zadataka i bez narušavanja privatnog života pojedinca garantovanog zakonom, policijski službenik ima pravo da fotografiše, kao i da pravi audio ili video snimke.

Policijski službenik ima i druga ovlašćenja u skladu sa zakonom.

Prilikom sprovođenja dužnosti, policijski službenik je u obavezi da:

- poštuje i štiti ljudsko dostojanstvo, obezbijedi i zaštiti ljudska prava i slobode;
- preuzima hitne mjere, ili nakon dobijanja izvještaja o počinjenom krivičnom djelu ili drugom kršenju zakona, ili nakon svjedočenja o počinjenom krivičnom djelu ili kršenju zakona, da zaustavi počinjavanje krivičnog djela ili drugog kršenja zakona, da zaštiti scenu i dokaze krivičnog djela, da otkrije, uhapsi i privede u policijske prostorije lice koje je počinilo krivično delo zabranjeno zakonom i da obavijestiti policijsku agenciju o tome. Zahtjevi u ovom stavu se ne primjenjuju na policijske službenike u slučajevima kada bi obavljanje tih zadataka opstruiralo ispunjenje zadataka u nadležnosti posebne policijske agencije;
- garantuje prava i pravne interese lica lišenih slobode ili koja su dovedena u policijske prostorije, da obezbijedi prvu pomoć žrtvama kršenja zakona i licima koja su u bespomoćnom stanju;
- preduzmu sve neophodne mjere da sačuvaju imovinu lica, države, javne ustanove i drugih organizacija u slučaju prirodne nepogode, katastrofe, nesreće ili drugih hitnih slučajeva;
- se uzdrže od otkrivanja informacija koje su povjerljive prirode, osim ako vršenje službene dužnosti nalaže drugačije.

Policijski službenik mora obavljati i druge poslove predviđene zakonom. Takođe, policijski službenik se mora identifikovati prilikom vršenja službene dužnosti. U slučaju da nema prepoznatljivu policijsko obilježje (uniformu ili značku) ili na lični zahtev, policijski službenik mora da pokaže svoju službenu legitimaciju.

3.5 Makedonija

Zakon o policiji Republike Makedonije predviđa sljedeća policijska ovlašćenja:

- provjera i utvrđivanje identiteta lica i predmeta;
- prikupljanje informacija;
- upućivanje;
- lišavanje slobode;
- pritvor;
- zadržavanje;
- traženje ljudi i objekata;
- sprovođenje prikrovnih policijskih radnji;
- diverzija ili ograničenje kretanja ljudi i vozila u određenom području u određenom vremenskom periodu;
- upozorenje i naređenje;
- privremeno oduzimanje predmeta;
- pregled ili pretres određenih objekata i prostorija državnih organa, organa javne uprave i drugih pravnih lica i vršenje uvida u dokumenta ;
- ulazak u privatne stanove i druge prostorije;
- zaustavljanje, pregled ili pretres lica, prtljaga i vozila;
- obezbjeđenje, pregled i uviđaj na mjestu zločina
- primanje prijava i žalbi, podnošenje prijava i obavještenja;
- identifikacija;
- javno raspisivanje nagrade;
- upotreba vatrenog oružja na javnim mestima ;
- poligrafsko testiranje;

- prikupljanje, obrada, analiza, upotreba, ocenjivanje, prenos, skladištenje i brisanje podataka i obradu ličnih podataka pod uslovima navedenim u Zakonu o policiji;
- primjena posebnih istražnih mjera;
- zaštita lica obuhvaćenih propisima za zaštitu svjedoka.

Osim na policijske službenike, navedena policijska ovlašćenja odnose se i na druga ovlašćena službena lica u Ministarstvu koja vrše policijske radnje. Policijskim službenicima, ministar ili drugo ovlašćeno lice u Ministarstvu izdaje službenu legitimaciju i službenu značku. Policijski službenik dužan je da nosi uniformu prilikom obavljanja dužnosti održavanja javnog reda, regulisanja i kontrole saobraćaja na putevima, kontrole državne granice i kontrole prelaska državne granice i vršenje drugih policijskih poslova propisanih zakonom. Policajac može navedene poslove obavljati i u civilnoj odjeći samo uz naredbu neposrednog rukovodioca.

Policijska ovlašćenja prema maloljetnim licima primjenjuju policajci koji su specijalno obučeni za rad na suzbijanju maloljetničke delikvencije. U izuzetnim slučajevima, policijska ovlašćenja prema maloljetnim licima mogu primjenjivati i drugi policajci ukoliko zbog određenih okolnosti nijesu prisutni policajci specijalno obučeni za rad na suzbijanju maloljetničke delikvencije.

Ostala policijska ovlašćenja su:

- upotreba sredstava prinude;
- upotreba fizičke sile;
- upotreba službene palice;
- upotreba sredstava za vezivanje;
- upotreba uređaja za prisilno zaustavljanje motornih vozila;
- upotreba službenih pasa;
- upotreba hemijskih sredstava;
- upotreba vatrenog oružja protiv drugog lica;
- upotreba sredstava prinude protiv grupe lica;
- upotreba specifičnih vrsta oružja i eksploziva;
- upotreba vatrenog oružja protiv životinja.

3.6 Poljska

U okviru svojih ovlaštenja, policija vrši sljedeće aktivnosti u cilju identifikacije, sprečavanja i otkrivanja krivičnih djela i prekršaja: preliminarnu istragu, krivičnu istragu i održavanje reda.

Osim toga, policija obavlja poslove po nalogu suda, tužioca, državne uprave i lokalne samouprave u mjeri u kojoj je obaveza predviđena posebnim propisima.

Prilikom obavljanja poslova, policijski službenik ima pravo da:

- traži licima identifikaciona dokumenta u cilju utvrđivanja njihovog identiteta;
- vrši hapšenje lica u skladu sa procedurama Krivičnog zakonika i ostalih akata;
- vrši hapšenje lica lišenih slobode koja su napustila prostorije zatvora na osnovu saglasnosti nadležnog tijela, a odbila su da se vrate u predviđenom roku;
- vrši hapšenje lica koja predstavljaju stvarnu opasnost po ljudsko zdravlje ili život, kao i imovinu;
- uzima uzorak pljuvačke iz usne duplje;
- prikuplja biološki materijal iz ljudskog tijela u slučaju nepotvrđenog identiteta;
- vršenje potraga za ljudima i prostorijama u skladu sa procedurama Krivičnog zakonika;
- vrši lične provjere, kao i provjere prtljaga tereta u lukama, kao i u sredstvima drumskog, vodenog i vazdušnog saobraćaja u slučaju opravdane sumnje da je počinjeno zabranjeno kažnjivo djelo;
- posmatra i snima, korišćenjem tehničkih sredstava, događaje na javnim mjestima i u slučaju preliminarne istrage, administrativne i aktivnosti održavanja reda, uključujući i sve zvukove u pozadini;
- zahtijeva neophodnu pomoć državnih institucija, centralnih i lokalnih vlasti i ekonomskih jedinica koje obavljaju usluge komunalnih djelatnosti, pri čemu su institucije dužne, da u okviru svojih nadležnosti, pruže pomoć u skladu sa propisima;
- vrši provjeru goriva uzimanjem uzorka goriva iz rezervoara motornog vozila.

Da bi lice obavljalo funkciju policijskog službenika, mora ispunjavati određene uslove, i to: da je državljanin Poljske, da nije kažnjavan, da uživa puna građanska prava, ima najmanje srednje obrazovanje, kao i odgovarajuću psiho-fizičku spremnost.

3.7 Slovenija

U skladu sa Zakonom o poslovima i nadležnostima policije²⁶, glavni policijski poslovi koji proizlaze iz njihovih osnovnih nadležnosti su:

- zaštita života, lične bezbjednosti i imovine građana;
- sprečavanje, otkrivanje i istraga krivičnih djela i prekršaja, otkrivanje i hapšenje učinilaca krivičnih djela i prekršaja ili traženih i nestalih lica i predavanje nadležnim organima, kao i prikupljanje dokaza i istraživanje okolnosti koje su važne za otkrivanje materijalne koristi od počinjenog krivičnog djela ili prekršaja;
- održavanje javnog reda;
- kontrola i usmjeravanje saobraćaja na javnim putevima i nekategorisanim putevima kojima se trenutno odvija saobraćaj;
- vršenje kontrole državnih granica;
- obavljanje zadataka u vezi sa kretanjem i boravkom stranaca;
- zaštita određenih lica, prostorija, zgrada i okoline zgrada, zaštita određenih radnih mjesta i određenih podataka javnih vlasti;
- djelovanje u slučaju prirodnih i ostalih katastrofa;
- obavljanje ostalih poslova predviđenih zakonom i ostali propisima u skladu sa zakonom.

U obavljanju poslova, policija je u obavezi da srađuje sa pojedincima i zajednicom, kao i da obavlja preventivne aktivnosti. Načini obavljanja policijskih poslova mogu biti:

- kontrola,
- patroliranje,
- intervencije,
- zasjede,
- pojačana kontrola,
- bezbjednosne operacije.

²⁶ Police Tasks and Powers Act (Official Gazette of the Republic of Slovenia, no. 15/2013)
<http://www.policija.si/eng/images/stories/Legislation/pdf/PoliceTasksAndPowersAct.pdf>

U ostalim slučajevima, policijski službenici mogu obavljati zadatke van zvaničnog radnog vremena ukoliko, dok nose uniformu, direktno otkriju kršenje propisa i ukoliko je sa obzirom na okolnosti neophodno hitno djelovanje. Policijski službenici ne mogu vršiti pomenute poslove van zvaničnog radnog vremena ukoliko su oni učesnici u događajima koji zahtijevaju djelovanje.

Prilikom obavljanja policijskih zadataka, policija je ovlašćena da:

- prikuplja informacije,
- vrši pozivanje;
- izdaje upozorenja;
- izdaje naredbe;
- utvrđuje identitet lica i sprovodi procedure identifikacije;
- sprovodi potrage lica;
- vrši identifikaciju na osnovu fotografije;
- vrši tajni nadzor i specifične provjere;
- vrši identifikaciju lica na osnovu fotografije;
- sprovodi poligrafske procedure;
- izrađuje fotorobote;
- postavlja blokade na putevima;
- koristi tuđa prevozna sredstva i sredstva komunikacije;
- sprovodi bezbjednosne provjere;
- sprovodi potrage lica;
- ulazi u privatne stanove i druge prostorije;
- oduzima predmete;
- sprovodi anti-terorističke potrage;
- privremeno ograniči kretanje lica;
- zabrani prilazak određenim licima, mjestima ili područjima;
- zabrani prisustvovanje sportskim događajima;
- prekine putovanje;

- vrši hapšenje lica;
- upotrebljava sredstva prinude;
- sprovođi bezbjednosne provjere lica;
- vrši nadležnosti policije na vodi;
- prikuplja i obrađuje podatke;
- privede lice;
- vrši procedure akreditacije;
- obavlja ostale nadležnosti u skladu sa propisima.

Organizacija i način rada policije

Zakon o radu i organizaciji policije²⁷ uređuje pitanja organizacije, funkcionisanja i upravljanja policijom i propisuje prava i obaveze policijskih službenika. Osim toga, Zakon definiše odnose između Ministarstva unutrašnjih poslova i policije, te propisuje aktivnosti koje obavljaju pomoćne policijske snage.

Policija, kao tijelo unutar Ministarstva unutrašnjih poslova, obavlja poslove predviđene propisima. Kao jedno od tijela u okviru sistema nacionalne bezbjednosti, policija doprinosi unutrašnjoj stabilnosti i bezbjednosti države.

Nadzor nad radom policije vrši ministar unutrašnjih poslova, pri čemu imenuje lice koje je šef nadzora kao i ostale službenike koji učestvuju u vršenju nadzora. Ministar može zatražiti izvještaje, podatke i ostala dokumenta u vezi sa poslovima koje obavlja policija. Generalni direktor redovno i na zahtjev ministra podnosi izvještaje o radu policije i bilo kojem drugom značajnom pitanju u okviru svojih nadležnosti.

Policiju čine Generalni direktorat policije, policijski direktorati i lokalne policijske stanice. Na čelu policije je generalni direktor koji takođe upravlja radom Generalnog direktorata policije.

U cilju obezbjeđivanja jedinstvene primjene pravila, procedura i načina obavljanja pojedinačnih poslova ili profesionalnih zadataka u vezi sa radom policije, generalni direktor izdaje smjernice, pravila i ostale unutrašnje akte.

²⁷ Organisation and Work of the Police Act (Official Gazette of the Republic of Slovenia, no. 15/13)
<http://www.policija.si/eng/images/stories/Legislation/pdf/OrganisationAndWorkOfThePoliceAct.pdf>

U policiji može biti zaposleno bilo koje lice koje, pored uslova predviđenih zakonom koji uređuje sistem javnih službenika, ispunjava sljedeće uslove:

- posjeduje odgovarajuće psiho-fizičke sposobnosti;
- nije bilo osuđivano za krivično djelo sa predumišljajem za koje se počinitelj goni po službenoj dužnosti, i/ili nije bilo osuđivano pravosnažnom presudom za neko drugo krivično djelo na безусловnu kaznu zatvora koja prelazi tri mjeseca;
- nije pod optužnicom za krivično djelo sa predumišljajem, za koje se počinitelj goni po službenoj dužnosti;
- da je državljanin Republike Slovenije sa stalnim prebivalištem u EU;
- da je prošlo bezbjednosu provjeru na način propisan zakonom i da ne postoje bezbjednosne sumnje u vezi sa njim;
- da ne posjeduje dvojno državljanstvo;
- da nije član političke partije i da je dalo pisanu izjavu u vezi sa tim.

Svaki kandidat za policijskog službenika mora imati najmanje srednje stručno ili srednje opšte obrazovanje.

3.8 Srbija

Zakon o policiji Republike Srbije²⁸ predviđa da policija obavlja zakonom utvrđene policijske i druge poslove, pruža podršku vladavini prava u demokratskom društvu i da je odgovorna za ostvarivanje bezbjednosti, u skladu sa zakonom. Obavljanjem policijskih poslova policija svima pruža zaštitu njihovih prava i sloboda. Prilikom pružanja zaštite, policija pojedina prava i slobode može ograničiti samo pod uslovima i na način utvrđen Ustavom i zakonom. Policija preuzima hitne mjere koje su neophodne za otklanjanje neposredne opasnosti za ljude i imovinu, kad te mjere ne mogu pravovremeno da preuzmu drugi nadležni organi, o čemu odmah obavještava te organe. Policija pruža pomoć organima državne uprave, organima teritorijalne autonomije i lokalne samouprave, pravnim i fizičkim licima u slučaju opšte opasnosti izazvane prirodnim nepogodama, epidemijama ili drugim oblicima ugrožavanja. Policijski poslovi su:

- bezbjednosna zaštita života, prava, sloboda i ličnog integriteta lica, kao i podrška vladavini prava;
- bezbjednosna zaštita imovine;

²⁸ Zakon o policiji republike Srbije "Sl. glasnik RS", br. 101/2005, 63/2009 - odluka US i 92/2011) http://www.paragraf.rs/propisi/zakon_o_policiji.html

- sprečavanje, otkrivanje i rasvjetljavanje krivičnih djela, prekršaja i drugih delikata, drugi vidovi borbe protiv kriminala i otklanjanje njegovih organizovanih i drugih oblika;
- otkrivanje i hvatanje izvršilaca krivičnih djela i prekršaja i drugih lica za kojima se traga i njihovo privođenje nadležnim organima;
- održavanje javnog reda, pružanje pomoći u slučaju opasnosti i pružanje druge bezbjednosne pomoći onima kojima je neophodna;
- regulisanje, kontrola, pružanje pomoći i nadzor u saobraćaju na putevima;
- obezbjeđivanje određenih javnih skupova, ličnosti, organa, objekata i prostora;
- zaštita državne granice;
- izvršavanje zadataka utvrđenih propisima o strancima;
- izvršavanje drugih zadataka utvrđenih zakonom i podzakonskim aktom donijetim na osnovu ovlašćenja iz zakona.

Zakon o policiji Republike Srbije predviđa da se policijski poslovi obavljaju sa ciljem i na način da se svakom obezbijedi jednaka zaštita bezbjednosti, prava i sloboda, primijeni zakon i podrži vladavina prava. Obavljanje policijskih poslova zasniva se na načelima profesionalizma, saradnje, zakonitosti u radu i srazmjernosti u primjeni policijskih ovlašćenja, kao i na principu supsidijarnosti, odnosno rada sa najmanjim štetnim posljedicama. U obavljanju policijskih poslova mogu se primjenjivati samo mjere prinude, odnosno upotrebljavati samo sredstva prinude koja su predviđena zakonom i kojima se najprofesionalniji rezultat postiže bez nepotrebnih štetnih posljedica ili gubljenja vremena.

Policijska ovlašćenja

Policijska ovlašćenja utvrđena Zakonom o policiji Republike Srbije su:

- upozorenje i naređenje;
- provjera i utvrđivanje identiteta lica i identifikacija predmeta;
- pozivanje;
- dovođenje;
- zadržavanje lica i privremeno ograničenje slobode kretanja;
- traženje obavještenja;
- privremeno oduzimanje predmeta;
- pregled prostora, objekata i dokumentacije i protivteroristički pregled;

- zaustavljanje i pregledanje lica, predmeta i saobraćajnih sredstava;
- obezbjeđenje i pregled mjesta događaja;
- upotreba tuđeg saobraćajnog sredstva i sredstva veze;
- prijem prijava o učinjenom krivičnom djelu;
- javno raspisivanje nagrade;
- snimanje na javnim mjestima;
- poligrafsko testiranje;
- policijsko opažanje (opserviranje);
- traganje za licima i predmetima;
- zaštita žrtava krivičnih djela i drugih lica;
- prikupljanje, obrada i korišćenje ličnih podataka;
- mjere ciljane potrage;
- upotreba sredstava prinude.

3.9 Švedska

Ovlašćenja policije po pitanju istrage, poput zaštite i nadzora svjedoka, uglavnom su regulisana Krivičnim zakonom i Pravilima sudskog postupka. Odredbe koje se bave ovlašćenja policije u cilju održavanja javnog reda se nalaze u Zakonu o policiji iz 1984. godine. Ovaj zakon reguliše ovlašćenja policija da vrši pretres, hapšenja, pritvor i upotrebu sile. Dodatne odredbe koje se odnose na rad policije su sadržane u Uredbi o radu policije (1998:1558), Uredbi koja sadrži uputstva o radu Borda nacionalne policije (1989:773; reprint 1996: 55), kao i Uredbi o policijskoj obuci (1985: 751).²⁹

Švedska ima nacionalni policijsku službu, koja izvještava Ministarstvo pravde o svom radu. Policijsku službu čine: Savjet nacionalne policije, Nacionalna laboratorija za sudsku medicinu i 21 područnih organa policije, koji su odgovorani za rad policije u okviru svog okruga.

Zakon o policiji predviđa da svaki od 21 županije u Švedskoj predstavlja policijski okrug, na čijem čelu je policijski organ. Policijski organ je usmjeren od strane Savjeta policije, kojeg čine politički imenovani članovi, među kojima je i starješinu organa (Komesar županijske policije).

²⁹ Police Legislation Model – Sweden - The Swedish Police Act, 1 October 1984, Geneva Centre for the Democratic Control of Armed Forces (DCAF)

Organi policije su odgovorni za obavljanje policijskih poslova na lokalnom nivou, kao što su reagovanja na hitne pozive, istrage zločina i sprečavanje zločina. Njihove odgovornosti takođe obuhvataju i druge poslove, kao što su izdavanje pasoša i raznih dozvola i licenci.³⁰

4. Uslovi napredovanja u službi

4.1 Bosna i Hercegovina

Policijski službenik u BiH dobija naredni viši čin kada ispuni sve sljedeće uslove :

- da je za čin u koji bi službenik mogao biti unaprijeđen u skladu sa Zakonom o policijskim službenicima oglašeno slobodno mjesto i da je to slobodno mjesto oglašeno interno;
- da se policijski službenik prijavio za oglašeno slobodno mjesto;
- da policijski službenik ima preporuku komisije za unapređenje.

Međutim, unapređenje policijskog službenika u viši čin za radna mjesta za koja su predviđena dva čina, a koja su popunjena policijskim službenicima nižeg čina, sprovodi bez oglašavanja slobodnog radnog mjesta, po prijavi za unapređenje policijskog službenika, ukoliko ispunjava uslov koji predviđa da policijski službenik koji se prijavljuje za unapređenje iz čina starijeg narednika u čin mlađeg inspektora mora da ima najmanje VI stepen stručne spreme. Takođe, policijski službenik koji se prijavljuje za unapređenje iz čina inspektora u čin višeg inspektora mora imati najmanje VI stepen stručne spreme a policijski službenik koji se prijavljuje za unapređenje iz čina samostalnog inspektora u čin glavnog inspektora mora imati najmanje VII stepen stručne spreme.

Prilikom davanja preporuke, komisija za unapređenje vodi računa da policijski službenik ispunjava sve sljedeće kriterijume:

- da je proveo zakonom propisano vrijeme u prethodnom činu;
- da je bio ocijenjen ocjenom “dobar” ili višom ocjenom za svoj rad u posljednje tri godine;
- da se protiv njega ne vodi krivični postupak ili disciplinski postupak za tešku povredu službene dužnosti;
- da je uspješno završio interne ispite propisane Zakonom o policijskim službenicima;
- da njegovo unapređenje nije suspendovano.

Prilikom davanja preporuke komisija za unapređenje uzima u obzir i disciplinske mjere izrečene policijskom službeniku.

Najkraće vrijeme provedeno u prethodnom činu koje je potrebno da bi policijski službenik ispunio uslove za unapređenje je:

- za unapređenje iz čina policajca u čin starijeg policajca - tri godine;
- za unapređenje iz čina starijeg policajca do čina mlađeg inspektora - četiri godine u svakom činu;
- za unapređenje iz čina mlađeg inspektora do čina višeg inspektora - četiri godine u svakom činu za policijske službenike sa VI stepenom školske spreme i dvije godine u svakom činu za policijske službenike sa VII stepenom školske spreme;
- za unapređenje iz čina višeg inspektora do čina glavnog inspektora - tri godine u svakom činu.

Prilikom računanja vremena provedenog u prethodnom činu priznaje se samo stvarno vrijeme provedeno na dužnosti u policijskom organu. Takođe, kao stvarno vrijeme provedeno na dužnosti priznaje se i vrijeme koje je policijski službenik proveo u eksternom premještaju ili kada je upućen u inostranstvo a vrijeme koje je policijski službenik proveo raspoređen na radno mjesto za koje je propisan niži čin takođe se smatra vremenom koje je proveo u svom činu.

Posebno unapređenje

Policijski službenik čiji je rad u prethodne tri godine ocijenjen najvećom mogućom ocjenom, koji je postigao izvanredne rezultate i značajno doprinio povećanju sigurnosti u Bosni i Hercegovini i sigurnosti njenih građana, te koji je proveo u trenutnom činu najmanje pola vremena propisanog za sticanje višeg čina i koji ispunjava uslove za unapređenje, može biti unaprijeđen u sljedeći viši čin. Policijski službenik može biti unaprijeđen na ovakav način najviše dva puta u toku svoje profesionalne karijere. Međutim, policijski službenik, na ovaj način, ne može biti unaprijeđen u čin višeg inspektora i iznad. Sve slučajeve posebnog unapređenja razmatra komisija za unapređenje a odluku o prijevremenom ili posebnom unapređenju odobrava rukovodilac na osnovu prijedloga komisije za unapređenje.

4.2 Estonija

Napredovanje policajca u službi podrazumijeva viši čin policijskog službenika od trenutnog. Uslovi za napredovanje su sljedeći:

- stečeno obrazovanje policijskog službenika odgovara nivou koji je potreban za napredovanje, kao i nivou stručnih kvalifikacija;
- policijski službenik je ispunio uslove za stručne kvalifikacije policijskog službenika, i
- obavljanje poslova policijskog službenika je besprekorno.

Policijski službenik može da napreduje u naredni čin ukoliko ispunjava sve uslove za napredovanje u službi, ukoliko pozicija omogućava unapređenje, te ukoliko je period službovanja u okviru svog čina istekao. U principu, policijski službenik može da napreduje u službi jedan čin više. Međutim, policijski službenik može da napreduje i više od jednog čina ukoliko je potrebno zbog prirode službovanja, kao i zbog obavljanja poslova na zahtijevanoj poziciji. Policijski službenik može da napreduje bez obzira na to da li je istekao period službe za dati čin, ukoliko proizlazi iz prirode službe i ukoliko je potrebno za obavljanje poslova na toj poziciji. Policijski službenik može biti unaprijeđen u službi do najvisočijeg čina u okviru svoje pozicije. Policijski službenik ne može biti unaprijeđen u službi ukoliko je u to vrijeme na izdržavanju disciplinske kazne.

4.3 Hrvatska

Zakon o policiji³¹ uređuje osnove organizacije policije i specifičnosti radnog i pravnog položaja policijskih službenika u Ministarstvu unutaršnjih poslova. Policija je središnja služba Ministarstva koja obavlja poslove utvrđene zakonom i drugim propisima. Policija građanima pruža zaštitu osnovnih ustavnih prava i sloboda i zaštitu drugih Ustavom Republike Hrvatske zaštićenih vrijednosti.

Lice koje se obrazuje za obavljanje policijskih poslova je polaznik redovnog srednjoškolskog obrazovanja kroz treći i četvrti razred Policijske škole ili srednjoškolskog obrazovanja odraslih za zanimanje policajac.

Policija je organizovana u tri hijerarhijska nivoa:

- direktorat policije,
- policijske uprave,
- policijske stanice.

Radom policije i Direktoratom policije upravlja glavni direktor policije za svoj rad odgovara ministru unutrašnjih poslova. Radom policijske uprave upravlja načelnik policijske uprave koji za svoj rad odgovara glavnom direktoru i ministru. Radom policijske stanice rukovodi načelnik policijske stanice koji za svoj rad odgovara načelniku policijske uprave.

³¹ Zakon o policiji „Narodne novine“, broj 34/11, 130/12
http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2011_03_34_762.html

RADNA VERZIJA

U skladu sa Zakonom, policijski službenici imaju pravo na profesionalni razvoj u policijskoj službi. Profesionalni razvoj policijskog službenika odvija se kroz kontinuirano obrazovanje i stručno usavršavanje te napredovanje u službi. Policijski službenici mogu napredovati unapređenjem drugo zvanje, premještajem i imenovanjem.

U zavisnosti od složenosti poslova, obrazovanja, zvanja, nivoa odgovornosti i ovalašćenja za donošenje odluka te samostalnosti u radu, radna mjesta policijskih službenika klasifikuju se u tri kategorije, i to:

- radna mjesta rukovodećih policijskih službenika,
- radna mjesta viših policijskih službenika,
- radna mjesta nižih policijskih službenika.

Lice koje se prima u policiju mora ispunjavati sljedeće uslove:

- hrvatsko državljanstvo,
- završena srednja škola u četvorogodišnjem trajanju,
- manje od 30 godina starosti, kod prvog zaposlenja, ako se prima na radno mjesto srednje stručne spreme,
- posebna psihička i tjelesna zdravstvenu sposobnost,
- posebno propisani nivo tjelesne motoričke sposobnosti,
- dostojnost za obavljanje policijske službe³²,
- ne smije biti član političke stranke.

Uslove za sticanje policijskog zvanja, oznake policijskih zvanja, funkcionalne oznake radnog mjesta, unapređenje i napredovanje kroz policijska zvanja utvrđuje Vlada uredbom³³.

³² Nije dostojna za obavljanje policijske službe osoba koja je pravosnažno osuđena za krivično djelo počinjeno iz koristoljublja ili nečasnih pobuda, ili osoba koja je kažnjena za prekršajno djelo protiv javnog reda i mira sa obilježjem nasilja ili za drugo prekršajno djelo koje je čini nedostojnom za obavljanje policijske službe ili osoba čije dosadašnje ponašanje, navike ili sklonosti ukazuju na nepouzdanost za obavljanje službe.

³³ Uredba o uvjetima za stjecanje policijskih zvanja, oznakama policijskih zvanja, funkcionalnim oznakama radnih mjesta policijskih službenika, promaknuću i napredovanju kroz policijska zvanja (NN 129/11 i 15/13)

4.4 Makedonija

Zakon o policiji Republike Makedonije³⁴ predviđa da radni odnos u Policiji može da zasnuje lice koje ispunjava sljedeće opšte uslove:

- da je državljanin Republike Makedonije;
- da je punoljetan ali da nije navršio 25 godina života ukoliko prvi put zasniva radni odnos za radno mjesto u Ministarstvu za koje je predviđeno srednje obrazovanje, odnosno da nije navršio 30 godina života ukoliko prvi put zasniva radni odnos za radno mjesto za koje je predviđeno visoko obrazovanje;
- da aktivno koristi makedonski jezik i ćirilično pismo;
- da je bezbjednosnom provjerom utvrđeno da ne postoji bezbjednosni rizik za zapošljavanje tog lica;
- da posjeduje najmanje četvorogodišnje srednje obrazovanje,
- da je zdravstveno i psihofizički sposoban;
- da mu pravosnažnom sudskom presudom nije izrečena kazna ili zabrana za vršenje funkcije.

Zakon o unutrašnjim poslovima Republike Makedonije³⁵³⁶ predviđa dva načina napredovanja u službi, i to:

- napredovanje u viši platni razred,
- napredovanje u više zvanje.

Unapređenje se vrši u transparentnom postupku, na osnovu profesionalnih kvaliteta i kvalifikacije ovlašćenog lica, njegove sposobnosti za posao, završenih obuku za vrijeme radnog odnosa kao i obavljanje dužnosti, bez obzira na pol, rasu, boju kože, politička i vjerska uvjerenja.

Napredovanje u viši platni razred³⁷

³⁴Zakon o policiji Republike Makedonije („Službeni glasnik Republike Makedonije“, br. 114/2006; 6/2009; 145/2012 i 41/2014) , <http://www.mvr.gov.mk/DesktopDefault.aspx?tabindex=0&tabid=242>

³⁵ Zakon o unutrašnjim poslovima Republike Makedonije (“Službeni glasnik Republike Makedonije”, br. 92/2009; 118/2009; 35/2010; 36/2011; 158/2011; 114/2012; 187/2013) <http://www.mvr.gov.mk/DesktopDefault.aspx?tabindex=0&tabid=241>

³⁶ Od 11. marta 2015. godine promjenjivaće se Zakon o unutrašnjim poslovima (“Službeni glasnik Republike Makedonije”, br. 42/2014 i 116/2014)

³⁷ Odredbe Zakona o unutrašnjim poslovima koje se odnose na napredovanje u viši platni razred počće sa primjenom od 1. januara 2017. godine

Službeno lice može da napreduje najviše pet platnih razreda na radnom mjestu na kojem je zaposleno ili ukoliko je sa radnog mjesto na kojem je zaposleno raspoređeno na drugo radno mjesto u okviru istog hijerarhijskog nivoa u skladu sa Listom hijerarhije radnih mjesta u Ministarstvu.

Uslovi za napredovanje u viši platni razred su sljedeći:

- za napredovanje u prvi platni razred da ima tri uzastopne ocjene „zadovoljava“ ili „ističe se“ na istom radnom mjestu ili drugom radnom mjestu koje je u odnosu na prethodno radno mjesto na isti hijerarhijski nivo prema Listi hijerarhije radnih mjesta u Ministarstvu,
- za napredovanje u viši platni nivo da ima tri uzastopne ocjene „zadovoljava“ ili „ističe se“ po prelasku sa prethodnog platnog razreda na isto radno mjesto ili drugo radno mjesto koje je u odnosu na prethodno radno mjesto na isti hijerarhijski nivo prema Listi hijerarhije radnih mjesta u Ministarstvu.

Službeno lice ne može biti unaprijeđeno u viši platni razred čak i ukoliko ispunjava uslove za napredovanje u službi, prije isteka roka od dvije godine od dana izricanja disciplinske mjere u disciplinskom postupku.

Provjera o ispunjavanju uslova za napredovanje u viši platni razred vrši se jednom godišnje i to 1. aprila za sva službena lica u Ministarstvu.

Napredovanje u više zvanje

Službeno lice može biti unaprijeđeno u više zvanje ukoliko su ispunjeni sljedeću uslovi:

- ukoliko je radno mjesto na koje se prijavljuje slobodno;
- ukoliko u potpunosti ispunjava uslove navedene u Pravilniku o sistematizaciji radnih mjesta za radno mjesto na koje se unapređuje;
- ukoliko ima završene obuke relevantne radnom mjestu na koje se unapređuje;
- ukoliko je ocijenjen na način i pod uslovima utvrđenim Zakonom o unutrašnjim poslovima;
- ukoliko je prošla najmanje jedna godina od njegovog posljednjeg unapređenja;
- ukoliko u posljednje tri godine nije kažnjen zbog kršenja reda i discipline ili neispunjavanja radnih obaveza utvrđenih zakonom, kolektivnim ugovorom i ugovorom o radu.

Za unapređenje u više zvanje utvrđene su sljedeće kategorije:

- I kategorija - rukovodeća lica sa visokim obrazovanjem;
- II kategorija - stručna lica sa visokim obrazovanjem;
- III kategorija - lica sa srednjim obrazovanjem.

Lice koje pripada kategoriji III može biti unaprijeđeno u više zvanje ukoliko je pet puta uzastopno dobilo ocjenu „zadovoljava“ ili je tri puta uzastopno dobilo ocjenu „ističe se“. Lice koje pripada kategoriji I i II može biti unaprijeđeno u više zvanje ukoliko je četiri puta uzastopno dobilo ocjenu „zadovoljava“ ili je tri puta dobilo ocjenu „ističe se“. Lice koje pripada kategoriji II može biti unaprijeđeno na radno mjesto u kategoriju i ukoliko je pet puta uzastopno dobilo ocjenu „zadovoljava“.

Odluke o raspoređivanju i unapređenju službenika donosi posebna komisija koju imenuje ministar. Komisija se sastoji od predsjednika, četiri člana i njihovi zamjenici, od kojih su jedan član i zamjenik predstavnici sindikata a jedan član i zamjenik su promjenljivi i rukovodilac je organizacione jedinice u kojem je sistematizovano radno mjesto za koje se vodi postupak raspoređivanja ili unapređenja.

Izvori informacija

Act of 6 April 1990 on the Police (Dziennik Ustaw of 2007 No. 43, item 277, as amended)

CEPOL – European Police College, <https://enet.cepol.europa.eu/index.php?id=italy>

EUROPOL, *Italy*, <https://www.europol.europa.eu/content/page/member-states-131>

ECPRD Request 2720 *Selection criteria and appointment of the head of police directorate*, December 2014

Law on Police Activities, 17 October 2000 No. VIII-2048, Vilnius (As last amended on 11 May 2006 No. X-603)

LEGGE 1 aprile 1981, n. 121

<http://www.normattiva.it/uri-res/N2Ls?urn:nir:stato:legge:1981;121!vig>

Obrazložnje Predloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o unutrašnjim poslovima

Organisation and Work of the Police Act (Official Gazette of the Republic of Slovenia, no. 15/13)

<http://www.policija.si/eng/images/stories/Legislation/pdf/OrganisationAndWorkOfThePoliceAct.pdf>

Police and Border Guard Act, Passed 06.05.2009, RT I 2009, 26, 159, Entry into force 01.01.2010, partially 1 January 2012,

<https://www.riigiteataja.ee/en/eli/521032014001/consolide#>

Police Tasks and Powers Act (Official Gazette of the Republic of Slovenia, no. 15/2013)

<http://www.policija.si/eng/images/stories/Legislation/pdf/PoliceTasksAndPowersAct.pdf>

Police Legislation Model – Sweden - The Swedish Police Act, 1 October 1984, Geneva Centre for the Democratic Control of Armed Forces (DCAF)

Polizia di Stato, <http://www.poliziadistato.it/articolo/view/964/>

Priručnik – Razumevanje nadzora obaveštajnih službi, Ženevski centar za demokratsku kontrolu oružanih snaga (DCAF), 2011,
<http://www.dcaf.ch/Publications/Guidebook-Understanding-Intelligence-Oversight>

Vodič za demokratski rad policije, OSCE, 2007, <http://www.osce.org/sr/secretariat/23808>

Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o policijskim službenicima Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine FBiH“ broj 27/04, 63/04, 5/06, 33/06, 58/06, 15/08, 63/08, 35/09, 7/12)
<http://www.fmup.gov.ba/bs/text.php?id=41>

Zakon o unutrašnjim poslovima Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine FBiH", broj 81/14)
<http://www.fmup.gov.ba/bs/text.php?id=41>

Zakon o policijskim poslovima i ovlastima „Narodne novine“, broj 76/09 i **92/14** <http://www.propisi.hr/print.php?id=9361>

Zakon o policiji republike Srbije "Sl. glasnik RS", br. 101/2005, 63/2009 - odluka US i 92/2011)
http://www.paragraf.rs/propisi/zakon_o_policiji.html

Zakon o policiji „Narodne novine“, broj 34/11, 130/12
http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2011_03_34_762.html

Zakon o policiji Republike Makedonije („Službeni glasnik Republike Makedonije", br. 114/2006; 6/2009; 145/2012 i 41/2014) ,
<http://www.mvr.gov.mk/DesktopDefault.aspx?tabindex=0&tabid=242>

Zakon o unutrašnjim poslovima Republike Makedonije (“Službeni glasnik Republike Makedonije”, br. 92/2009; 118/2009; 35/2010; 36/2011; 158/2011; 114/2012; 187/2013) <http://www.mvr.gov.mk/DesktopDefault.aspx?tabindex=0&tabid=241>

Zakonom o unutrašnjim poslovima, Službeni list Crne Gore, br. 44/12 od 09.08.2012, 36/13 od 26.07.2013